

CÍMKÉPÜNK:

Halotti
ágy
feje
gepárd
alakjában
(Tutanhamon
kincsei
című
cikkünkhez)

SZÁMUNK TARTALMA:

- 195 **A NYIROKSEJTEK
MEGFIALATODÁSA**
Dr. Gyévai Angéla
- 200 **LEZÁRT TUDOMÁNY-E
A MATEMATIKA?**
Dr. Fenyő István
- 203 **NYELV ÉS ÉLET: VAJON**
Dr. Kálmán Béla
- 204 **AMIRŐL BESZÉLNEK:
VETÉSEK HÓTAKARÓ NÉLKÜL**
Horváth Sándor
- 206 **SZÉP HAZÁNKA JÁRVA:
BARLANGI KRISTÁLYOK
MÚZEUMA**
Vajna György
- 210 **HÁZI TESZT:
A HARMADIK NÉGY FELADAT
MEGOLDÁSA**
- 212 **TUTANHAMON KINCSEI**
Dr. Liebmann István
- 220 **A TUDOMÁNY, A TECHNIKA
ÉS A GAZDASÁGI INTEGRÁCIÓ**
Dr. Palánkai Tibor
- 224 **TRÜKKÖK A TELEVÍZIÓBAN**
Koreny János
- 229 **GONDOLKODÁS — 64 MEZŐN**
Bakcsi György
- 230 **A „SÖRSZÍV”**
Dr. Pécsi Tibor
- 232 **A TUDOMÁNY VILÁGA**
- 239 **TV- ÉS RÁDIÓMŰSOR —
TÁJÉKOZTATÓ**
- 240 **KISLEXIKON — REJTVÉNY**

KÖVETKEZŐ SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

Téli élet a Balatonon • Kobalittúvel a földi-
kutya nyomában • A nátha • Sivtag volt a
Földközi-tenger helyén... • Patikák és patiku-
sok a régi Magyarországon • Huszonöt éves a
transzistor • A hétköznapi meteorológiájából
• A tudomány világa • Gondolkodás — 64
mezőn

KEDVES ÉLET ÉS TUDOMÁNY!

Lapjuk 1972. évi 46. számában ol-
vashattunk a bükki ősemberekről, s a
Hór-völgyben levő

SUBALYUKRÓL

is. Ez nevét állítólag egy *Suba* nevű
bükki betyárról kapta. Az Eger—Lilla-
füred közötti műút melletti *Cserépfalu*
községtől alig két kilométernyire nyí-
lik a 380 méter magas *Kút-hegy* ol-
dalában, valamivel beljebb, mint ahol
a Hór-patak elhagyja a völgyet. A
Subalyuk keletre néző, boltíves bejá-
ratán át egy csarnokba jutunk. Annak
a végéből egy délkeleti irányú, szűk
folyosó ismét a szabadba vezet.

Fölfedezése egy állástalan egri laka-
tos, *Dancza János* nevéhez fűződik,
aki minden energiáját a múlt emlékei-
nek a felkutatására fordította, és auto-
didakta módon fejlesztette tudását. So-
kat kellett kilincselnie, amíg a Heves
vármegye főispánjától 350 pengőt ka-
pott a kutatásra. Ennyi alappal indult
a kis, lelkes csoport (*Dancza* és ba-
rátai) *Cserépfaluba*. Először az
ugyancsak a Hór-völgyben fekvő *Fü-
zérkő* barlangjait keresték fel. Ott
bronzkori leletekre bukkantak. 1932.
február 8-án kezdtek hozzá a Suba-
lyuk feltárásához. A *Kadić Ottokár*
(1876—1956) geológus, barlangkutató
által bevezetett ún. négyzetes mód-
szerrel osztották fel a kutatandó terü-
letet. Később *Kadić* személyesen is
irányította *Danczaék* munkáját.

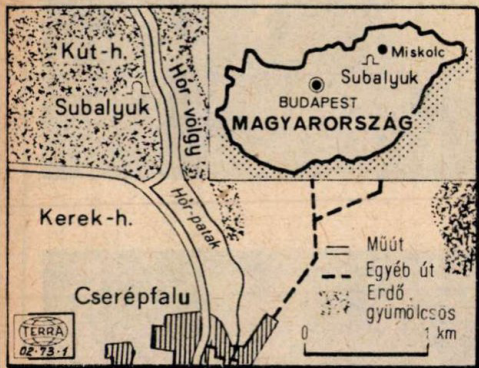
Hamarosan olyan kőeszközök (nyíl-
hegyek, kisebb-nagyobb pengék, vaka-
rók stb.) kerültek elő, amelyeken világ-
osan lehetett látni, hogy *megmunkál-
ták* őket: tehát az ősember jelenlétéről
tanúskodnak.

Előbb nagyszámú állati csontra
bukkantak a jégkorszak elejéről, az al-

(Folytatás a 238. oldalon)

(Folytatás a 194. oldalról)

só pleisztocénből (kőszáli kecske, barlangi medve, farkas, barlangi hiéna, sőt még őstulok és mammut csontjai is előkerültek). A tűzhelymaradványok és a megpörköldött csontok már belátható közelségbe hozták az *emberi csontok* megtalálását is. Ez az esemény 1932. április 17-én következett be: darabokban megtaláltak egy *állkapcsot*. Az összeillesztés után Dancza már látta, hogy ősemberi maradvány. Rövidesen rábukkantak a *kereszt-csont*ra és a *szegycsont* egy darabjára is. A további vizsgálatok bebizonyították, hogy a csontok 40 év körüli nő maradványai és a mintegy negyvenezer évvel ezelőtt élt *neandervölgyi ősemberrel* egyidősek.

Rövidesen ötvenöt *koponyacsont-darabot* is találtak ott. Az összeillesztés után megállapították, hogy egyidős az előbbi lelettel, és — a kibúvás előtti *állandó fogak* alapján — meghatározták a korát is: 6–7 éves *gyermeké* volt. A halántékáján levő — földbe kerüléssel egyidős — éles vonalak *erőszakos halálról* tanúskodtak. Ezek alapján valószínűsíthető, hogy sok tízezer évvel ezelőtt egy *anyát* a *gyermekével* öltek meg a Subalyukban.

A barlang teljes feltárásának befejezéséig egyebek között 2387 csontdarab, 5333 őskőkori kő — ebből 750 megmunkált — került elő. A hatalmas leletanyag feldolgozásán egész tudósgárda dolgozott.

A Hór-völgyben járó turisták szívesen keresik fel a Subalyukat, noha kissé meredek ösvényen lehet feljutni oda. Amikor a barlangba lépünk, jusson eszünkbe az ősi tragédia, s nem utolsósorban a feltárók áldozatos munkája.

Dr. Mizser Lajos

A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT HETILAPJA

Főszerkesztő: Fenyő Béla

A szerkesztő bizottság elnöke: Csűrös Zoltán

A szerkesztő bizottság tagjai:

Ács Tamás, Ákos Károly, Blahó István, Bontó László, Bruza László, Castiglione László, Farkas Henrik, Fényes Imre, Futó József, ifj. Greguss Pál, Haraszty Árpád, Haraszti István, Harsányi István, Havasné Bede Piroska, Horváth Sándor, Jantsky Béla, Jánossy Andor, Kulín György, Lengyel István, Makkai László, Matolcsi János, Nagy László, Németh Lajos, Öveges József, Simai Mihály, Száva Péter, Székely Sándor, Szlameniczky István, Tarján Rezső, Tasnádi Kubacska András, Varjú Gyula, Vécsey Zoltán, Zách Alfréd

Főszerkesztőhelyettes: Csató István

Rovatszerkesztők: Hédervári Péter, Ludas M. László, Nagy Tibor, Németh Ferenc, Pécsi Tibor, Tettamanti Károlyné

Képszerkesztő: Ujvári Imréné

Fotó: Bojtár Ottó

Kiadja: A Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Levélcím: 1959. Budapest
Telefon: 343-100, 142-220

Felélő kiadó: Csollány Ferenc

Terjeszti a Magyar Posta. Elfizethető bármely postahivatalban, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodában (Budapest V., József nádor tér 1. Levélcím: 1900. Budapest)
Elfizetési díj negyedévre 24,— Ft. Külföldiek elfizethetik a „Kultúra” Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalatnál (1389 Budapest, Postafiók 149.) vagy külföldi képviselőitől és bizományosainál

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 5.
Levélcím: Élet és Tudomány, 1428 Budapest, Postafiók 47
Telefon: 223-899

Kéziratokat nem őrzünk meg

73.0197

Athenaeum Nyomda, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felélő vezető: Soproni Béla vezérigazgató

Index : 25 245